

**СЕКЦІЯ «ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА,
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО, АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО, ТРУДОВЕ
ПРАВО»**

УДК 349.2

Серік К. О.

студ. гр. Ю-118сп ЗНТУ

**ПОНЯТТЯ ТРУДОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ПРОЕКТОМ ТРУДОВОГО
КОДЕКСУ УКРАЇНИ**

Трудова діяльність у рамках трудових правовідносин має переважно колективний характер, а отже, потребує певної організації, підпорядкування працівників відповідним правилам поведінки, злагожденості та дисциплінованості учасників трудового процесу. Однією з особливостей правовідносин з питань праці є те, що вони можуть функціонувати за умови чіткої правової регламентації прав, обов'язків та відповідальності їх учасників, а також чіткого дотримання прав, гарантій, а також виконання обов'язків їх учасниками. Дотримання певного порядку поведінки учасників суспільних відносин що забезпечує узгодженість їх дій у колективі, суспільному і державному житті, називається дисципліною. Трудова дисципліна як один з видів дисципліни виступає важливою складовою функціонування правовідносин з питань праці.

Правове регулювання трудової дисципліни здійснюється на основі норм Конституції України та Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України), інших актів трудового законодавства України, соціального партнерства та локальних нормативних актів. Правові засади інституту трудової дисципліни визначені на підставі положень глави Х КЗпП України «Трудова дисципліна» (ст. 139–152)

Чинне трудове право України складалось у період, коли панувала ідея національної економіки як єдиного, керованого з одного центру, державного підприємства. В сучасних умовах така модель не відповідає економічній дійсності. В цих умовах потрібно створення нової моделі трудового права, яке принципово відрізняється від чинного. Новації правового регулювання трудових правовідносин стосуються всіх правових інститутів трудового права й інституту трудової дисципліни зокрема. Вже багато років йде мова про прийняття нового кодифікованого акту, присвяченого трудовим правовідносинам. Верховна Рада неодноразово розглядала проект Трудового кодексу (далі – проект ТК).

В проекті ТК немає визначення поняття «трудова дисципліна». Проте, в деяких статтях акту вона або прямо згадується, або мається на увазі. Наприклад, ст. 256 проекту ТК «Забезпечення дотримання трудової

дисципліни» визначає: дотримання трудової дисципліни забезпечується шляхом створення необхідних організаційних та економічних умов для нормальної високопродуктивної роботи, свідомим ставленням до праці, методами переконання, виховання, заохоченням за сумлінну роботу. До працівників, які несумлінно виконують трудові обов'язки, у разі необхідності застосовуються заходи дисциплінарного стягнення.

Виходячи з положень зазначеної вище статті трудового дисципліна згідно з проектом ТК може забезпечуватися багатьма методами, зокрема, серед них основними є заохочення та примус.

Трудова дисципліна виступає основним складником внутрішнього трудового розпорядку. Як правова категорія дисципліна праці розкривається через сукупність норм трудового законодавства, які складають зміст внутрішнього трудового розпорядку: встановлюють права й обов'язки працівників, робочий час і його використання, заохочення за успіхи в роботі й відповідальність за невиконання (неналежне виконання) трудових обов'язків. Таке співвідношення цих юридичних категорій пояснюється тим, що до змісту розпорядку входять трудові відносини, які розглядаються не тільки в розрізі трудової дисципліни, а й ті, що безпосередньо пов'язані з ними і теж належать до предмета трудового права (правовідносини з організації й управління працею; контрольно-наглядові та ін.).

Зроблений аналіз положень чинного Кодексу законів про працю України і проекту Трудового кодексу України щодо трудової дисципліни дає змогу зробити висновок, що і в чинному законодавчому акті, і в проекті відсутнє визначення поняття «трудова дисципліна». Поняття використовується лише опосередковано. Норми, які регулюють внутрішній трудовий розпорядок, містяться в обох актах. Вони включають організацію праці, умови праці, робочий час і час відпочинку, права та обов'язки роботодавця і працівників, заохочення і притягнення до відповідальності. В проекті ТК як і у чинному КЗпП України регулюється притягнення особи до дисциплінарної відповідальності у випадку порушення трудової дисципліни, а також заохочення за сумлінну працю і особливі успіхи.

Вважаємо, що для покращення правового регулювання трудової дисципліни та зручності його реалізації у проекті ТК потрібно виділити окремий розділ «Трудова дисципліна», в який включити норми, присвячені поняттю трудової дисципліни та методам її забезпечення, внутрішньому трудовому розпорядку, заохоченням та притягненню осіб до дисциплінарної відповідальності.